

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Ontologia

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filozofia Specjalność Filozofia Jednostka organizacyjna Wydział Filozoficzny Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 22FILFZS.11P.02523.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Marek Woszczek	
Prowadzący zajęcia	Marek Woszczek	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 30, Egzamin - Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 6

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Uzyskanie orientacji w podstawowych paradygmatach uprawiania zachodniej ontologii, a także kontrowersjach związanych z jej rozumieniem i odniesieniem do innych dziedzin filozofii
C2	Przedstawienie najważniejszych klasycznych zagadnień i dyskusji ontologicznych, takich jak: rozumienie pojęć bytu i istnienia, kategorie i zasady ontologiczne, problematyka modalności, naturalizmu, przyczynowości, tożsamości i trwania, czasu i przestrzeni, praw przyrody, wolności, świadomości
C3	Rozwinięcie umiejętności konfrontowania i krytycznego oceniania konkurencyjnych rozwiązań i idei ontologicznych, zwłaszcza związanych z ontologią przyrody
C4	Rozwinięcie umiejętności czytania, interpretowania i dyskusowania klasycznych tekstów ontologii, zarówno antycznych, jak i nowożytnych
C5	Wyrobinienie umiejętności dostrzegania i komentowania powiązań pomiędzy koncepcjami ontologicznymi a innymi ideami filozoficznymi i naukowymi
C6	Rozwinięcie umiejętności grupowej dyskusji i pracy z tekstem filozoficznym

Wymagania wstępne

-

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Student/ka zna i rozumie podstawowe zagadnienia, pojęcia i podejścia z zakresu ontologii.	FIL_K1_W01, FIL_K1_W02, FIL_K1_W03, FIL_K1_W07, FIL_K1_W08, FIL_K1_W09, FIL_K1_W10	Egzamin ustny, Kolokwium ustne
W2	Student/ka zna historię ontologii jako działu filozofii i jej powiązanie z historią innych dziedzin filozoficznych.	FIL_K1_W01, FIL_K1_W06, FIL_K1_W07, FIL_K1_W08, FIL_K1_W09	Egzamin ustny, Kolokwium ustne
W3	Student/ka rozważa wybrane spory ontologiczne w kontekście nauk szczegółowych, na przykład determinizm, tożsamość czy redukcjonizm w kontekście fizyki i biologii.	FIL_K1_W01, FIL_K1_W02, FIL_K1_W03, FIL_K1_W08	Egzamin ustny
W4	Student/ka rozważa problem stosunku ontologii do nauki, a w szczególności zagadnienie ontologicznych założeń nauki.	FIL_K1_W01, FIL_K1_W02, FIL_K1_W09	Egzamin ustny
W5	Student/ka zna założenia, terminologię i przykłady podejścia formalnego w ontologii.	FIL_K1_W02, FIL_K1_W03, FIL_K1_W08	Egzamin ustny
Umiejętności - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U1	Student/ka posiada umiejętności czytania ze zrozumieniem i interpretacji klasycznych tekstów ontologicznych. Posiada umiejętność prawidłowego posługiwania się podstawowymi pojęciami i terminami z zakresu ontologii; systematyzowania wiedzy ontologicznej; porównywania różnych systemów ontologicznych; konstruowania dłuższych wypowiedzi na tematy ontologiczne; uczestniczenia w dyskusjach nad zagadnieniami ontologicznymi.	FIL_K1_U01, FIL_K1_U02, FIL_K1_U03, FIL_K1_U04, FIL_K1_U05, FIL_K1_U07, FIL_K1_U08, FIL_K1_U11, FIL_K1_U13	Kolokwium ustne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Ontologia jako filozofia fundamentalna i klasyczne sposoby jej rozumienia. Główne podejścia jako sposoby uprawiania (paradygmaty). Kryzysy ontologii od antyku po XXI w.	W1, W2, W4, W5, U1	Wykład, Ćwiczenia
2.	Pojęcie bytu: podstawowe podejścia i problem zakresu.	W1, W5, U1	Wykład, Ćwiczenia
3.	Kategorie ontologiczne i relacje między nimi. Zasady (pryncypia) ontologiczne.	W1, W5, U1	Wykład, Ćwiczenia
4.	Problem istnienia i sposoby istnienia. Ontologia modalności. Byty ogólne, byty fikcyjne i światy możliwe.	W1, W2, W5, U1	Wykład, Ćwiczenia
5.	Przyczynowość i natura przyczynowania. Determinizm i indeterminizm metafizyczny oraz fizyczny (czasoprzestrzenny).	W1, W3, W4, W5, U1	Wykład, Ćwiczenia
6.	Problem wolnej woli - współczesne stanowiska.	W1, W2, W3, W4, U1	Wykład, Ćwiczenia
7.	Problem upływu czasu. Trwanie i tożsamość przedmiotów. Otwartość przyszłości i logika temporalna.	W1, W3, W4, W5, U1	Wykład, Ćwiczenia
8.	Prawa przyrody i ich status.	W1, W3, W4, W5, U1	Wykład, Ćwiczenia
9.	Ontologia umysłu i problem psychofizyczny - współczesne stanowiska.	W1, W2, W3, W4, U1	Wykład, Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład problemowy
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda ćwiczeniowa

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
-------------	--------------------------

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Pełna znajomość materiału prezentowanego podczas wykładu (ocena bardzo dobra). Czym większe braki w pełnej znajomości materiału prezentowanego podczas wykładu, tym ocena coraz niższa.
Ćwiczenia	Pełna znajomość tekstów omawianych podczas zajęć oraz treści prowadzonych nad nimi dyskusji, znajomość terminów i stanowisk omawianych podczas analizy tekstów (ocena bardzo dobra). Czym mniejsza znajomość, tym niższa ocena.

Literatura

Obowiązkowa

1. Hempoliński M. (red), "Ontologia. Antologia tekstów filozoficznych", Wrocław 1994.

Dodatkowa

1. E.J. Lowe, "A Survey of Metaphysics", Oxford 2002.
2. J. Kim, E. Sosa (eds.), "A Companion to Metaphysics", Malden 2009.
3. N.A. Manson, R.W. Barnard (eds.), "The Bloomsbury Companion to Metaphysics", London 2014.
4. J.W. Carroll, N. Markosian, "An Introduction to Metaphysics", Cambridge 2010.
5. T. Crane, K. Farkas, "Metaphysics: A Guide and Anthology", Oxford 2004.
6. A. Ney, "Metaphysics: An Introduction", London 2004.
7. W. Stróżewski, "Ontologia", Kraków 2004.
8. M. Tempczyk, "Ontologia świata przyrody", Kraków 2005.
9. S.T. Kołodziejczyk (red.), "Przewodnik po metafizyce", Kraków 2011.
10. M.J. Loux, "Metafizyka. Współczesne wprowadzenie", Lublin 2021.
11. J. Such, M. Szcześniak, "Ontologia przyrodnicza", Poznań 2001.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Czytanie wskazanej literatury	40
Przygotowanie do zajęć	10
Przygotowanie do zaliczenia	30
Przygotowanie do egzaminu	40
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 180
Liczba punktów ECTS	ECTS 6

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FIL_K1_U01	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i wykorzystywać informacje ze źródeł pisanych i elektronicznych
FIL_K1_U02	Absolwent/ka potrafi samodzielnie oraz w ramach pracy zespołowej zdobywać, poszerzać i pogłębiać wiedzę, wykorzystując narzędzie ukierunkowane na dziedziny filozofii
FIL_K1_U03	Absolwent/ka potrafi czytać ze zrozumieniem i kreatywnie interpretować tekst filozoficzny
FIL_K1_U04	Absolwent/ka potrafi słuchać ze zrozumieniem ustnej prezentacji idei i argumentów filozoficznych
FIL_K1_U05	Absolwent/ka potrafi poprawnie stosować poznaną terminologię filozoficzną
FIL_K1_U07	Absolwent/ka potrafi analizować argumenty filozoficzne, identyfikować ich kluczowe tezy i założenia
FIL_K1_U08	Absolwent/ka potrafi wykrywać zależności między tezami badanych, pisemnych i ustnych wypowiedzi filozoficznych
FIL_K1_U11	Absolwent/ka potrafi przytaczać główne tezy badanych wypowiedzi filozoficznych
FIL_K1_U13	Absolwent/ka potrafi formułować w mowie i na piśmie problemy filozoficzne, stawiać tezy oraz artykułować własne poglądy w sprawach społecznych i światopoglądowych
FIL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie na poziomie zaawansowanym rolę refleksji filozoficznej w kształtowaniu kultury umysłowej w jej historycznym i współczesnych wymiarach i przejawach
FIL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie filozofii w relacji do nauk oraz o specyfice przedmiotowej filozofii
FIL_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie zaawansowaną terminologię filozoficzną w języku polskim
FIL_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie zależności między głównymi subdyscyplinami filozofii
FIL_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie najważniejsze kierunki poznawcze w głównych nurtach filozofii: (1) klasyczne dyscypliny filozofii, metafizyka, logika, retoryka, hermeneutyka itd., (2) epistemologia, metodologia nauk szczegółowych, filozofia nauki, (3) bioetyka, filozofia umysłu, neuronauki, nauki kognitywne, (4) etyka, filozofia polityki, filozofia społeczna, (5) estetyka, filozofia kultury
FIL_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie główne kierunki i stanowiska współczesnej filozofii z uwzględnieniem paradygmatycznych kierunków i stanowisk
FIL_K1_W09	Absolwent/ka zna i rozumie historyczny charakter kształtowania się idei filozoficznych
FIL_K1_W10	Absolwent/ka zna i rozumie idee i argumenty wybranych klasycznych autorów filozoficznych na podstawie samodzielnej lektury ich pism